

С. В. Мариньоха, С. Є. Гаврилюк

Головне

ГОЛОВНЕ – селище міського типу Любомльського району [Волинської області](#). Центр селищ. ради, якій підпорядк. села Масловець, Скрипиці, Ясне. Знаходиться в пн.-зх. частині області, за 140 км від обл. центру та за 15 км від залізнич. ст. Любомль. З Пн. та Сх. насел. пункт оточують ліс. масиви Головнен. лісництва. Має автобусне сполучення з містами Луцьк та Ковель. Площа 4,2 км². Насел. 3190 осіб (2001, складає 99,3 % до 1989), переважно українці. Вперше згадується у польс. джерелах 1444, у люстрації Любомл. староства – 1564. До серед. 19 ст. на тер. сучас. Г. (нині урочище Попова Криниця) з джерела («Гол. джерело», «Гол. русло», «Голова річки») брала початок р. Прип'ять. Звідси й походить назва сучас. с-ща. На 1564 у Г. було понад 40 селян. госп-в, млин, корчма. Від 1768 – власність магнат. роду Браницьких. Після 3-го поділу Польщі 1795 село у складі Зх. Волині відійшло до Рос. імперії. Наприкінці 18 ст. у ньому налічувалося 1680 селян-кріпаків при 240 дворах. 1849 царський уряд конфіскував володіння К. Браницького у Володимир-Волин. пов. Волин. губ., зокрема й Г., селяни отримали статус державних. Однак екон. становище селян лишалося досить складним. У пореформен. період (після 1870-х) екон. життя пожвавилось. За рішенням губерн. комісії селянам Г. було виділено 6426 дес. землі, з них 2002 – орної. На 1860 у Г. налічувалося 278 дворів, мешкало 2186 осіб, на 1906 – 520 дворів та 3192 особи. Від 1876 у селі діяло однокласне сільс. училище. Під час 1-ї світової війни було окуповане австро-угор. та нім. військами. Відступаючи, рос. війська виселили більше половини насел. у сх. губернії України та в Центр. Росію. На поч. 1919 Г. було зайняте військами новоутвор. Польс. держави. На корот. час у серпні 1920 рад. війська примусили відступити поляків. Проте вже у серед. вересня 1920 Г. знову було окупов. Польщею. На 1935 чисельність насел. складало лише 1336 осіб. Злиденне життя і екон. криза змушували місц. жит. виїжджати до ін. регіонів Польщі та ін. країн на заробітки. За права укр. насел. боролися осередки політ. партій ОУН та КПЗУ (остання мала більший вплив на місц. насел.). Діяло об'єдн. «Просвіта». Від 1939 – у складі УРСР. 1940–60 – райцентр, від 1960 – у складі Любомл. р-ну. Свт від 1957. У Г. проводились масові репресії насел. рад. владою. Від 25 червня 1941 до 29 липня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Понад 40 юнаків та дівчат нацисти вивезли на примус. роботи до Німеччини, у серпні 1942 розстріляли бл. 100 мешканців Г. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН-УПА. Гол. підприємства: с.-г. ТОВ «Тернове», овочесушил. комбінат. У Г. – заг.-осв. школа, школа-інтернат для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьків. піклування,

дитсадок; лікар. амбулаторія; Будинок культури, 2 б-ки, муз. школа; ДЮСШ; готель. Діє Свято-Троїц. церква УПЦ МП (1841). У 1950-х рр. побл. с-ща археологи виявили могильники помор. культури (4–2 ст. до н. е.): Головне-1 та Головне-2. У Г. народився арх., лауреат Шевченків. премії *І. Оксентюк*.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Головне / С. В. Мариньоха, С. Є. Гаврилюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25402>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).